

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่องานวิจัยและงานเขียนของคณาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อทราบลักษณะการใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารห้องสมุดในการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุดและการบริการให้ตรงกับความต้องการของคณาจารย์ และเพื่อรวบรวมงานวิจัยของคณาจารย์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตั้งแต่แรกเริ่ม ถึง พ.ศ. ๒๕๒๓

การดำเนินการวิจัยนั้น ได้ข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามแก่คณาจารย์ในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทั้งหมด จำนวน ๖๔ คน ได้รับแบบสอบถามกลับมามีจำนวน ๕๔ ชุด หรือร้อยละ ๘๒.๖๔

สำหรับแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือซึ่งใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยคำถามแบบปลายเปิดที่ให้ผู้ตอบสามารถตอบได้โดยเสรี และคำถามแบบปลายปิดที่เสนอให้เลือก ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวแบ่งออกเป็น ๕ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ส่วนที่ ๒ สถานภาพการใช้ห้องสมุด ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นของผู้ตอบ เกี่ยวกับทรัพยากรห้องสมุด ส่วนที่ ๔ ปัญหาต่าง ๆ ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดและบริการของห้องสมุด ส่วนที่ ๕ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สรุปผลการวิจัย

ก. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๗.๖๓ เป็นเพศชาย ร้อยละ ๔๒.๓๗ เป็นผู้หญิง การศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมาร้อยละ ๔๒.๓๗ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอก

ร้อยละ ๔๔.๒๔ มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ รองลงมาร้อยละ ๔๐.๖๔ มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ และร้อยละ ๔๖.๖๑ เป็นผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำ

ข. สภาพการใช้ห้องสมุด

คณาจารย์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๔.๐๗ เข้าใช้ห้องสมุดหลายครั้งใน ๑ สัปดาห์ มีเพียงร้อยละ ๔.๐๘ ที่เข้าใช้ทุกวัน ร้อยละ ๔๓.๐๕ เข้าใช้ห้องสมุดเฉพาะเวลาที่ต้องการ ค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์เป็นห้องสมุดที่คณาจารย์ร้อยละ ๔๔.๓๑ นิยมใช้มากที่สุด เพราะตั้งอยู่ใกล้ และมีสิ่งพิมพ์ในสาขาเศรษฐศาสตร์มากที่สุด อาจารย์ร้อยละ ๗๑.๑๔ รู้จักวิธีใช้ห้องสมุด โดยร้อยละ ๖๖.๑๐ รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเพราะการลองใช้ด้วยตนเอง รองลงมาร้อยละ ๕๐.๔๕ รู้จักวิธีใช้ห้องสมุดเพราะบรรณารักษ์แนะนำ คณาจารย์ร้อยละ ๔๘.๑๔ มีวิธีค้นเรื่องที่ต้องการจากคู่มือช่วยค้นของห้องสมุด จุดมุ่งหมายของคณาจารย์ในการเข้าใช้ห้องสมุดนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๖.๔๔ เพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุด รองลงมาร้อยละ ๔๔.๓๕ เพื่อใช้บริการยืมที่มีอยู่ในห้องสมุด และร้อยละ ๔๓.๐๕ ใช้บริการถ่ายเอกสาร คณาจารย์ใช้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าน้อยที่สุดร้อยละ ๑๖.๔๕ สำหรับการค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการสำหรับการทำงานวิจัยและงานเขียนนั้น คณาจารย์ร้อยละ ๕๓.๒๒ ได้ค้นหาด้วยตนเองจากห้องสมุด รองลงมาร้อยละ ๓๗.๕๗ ถ้ามบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการ คณาจารย์ร้อยละ ๔๑.๕๓ เห็นว่า ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการทำงานวิจัยและงานเขียนมาก

ค. ทรัพยากรห้องสมุด

๑. การใช้ทรัพยากรห้องสมุด โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำ ใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษ หนังสืออ้างอิงภาษาต่างประเทศ วารสารภาษาต่างประเทศ และสิ่งพิมพ์รัฐบาลมาก ใช้หนังสือตำราภาษาไทย หนังสืออ้างอิงภาษาไทย วารสารภาษาไทย วิทยานิพนธ์ เอกสารการวิจัย และเอกสารการประชุมปานกลาง ใช้หนังสือพิมพ์ จุลสาร และกฤตภาคน้อย

๒. ความเพียงพอของทรัพยากรห้องสมุดต่อการทำงานวิจัยและงานเขียนของคณาจารย์นั้น โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ เห็นว่า ห้องสมุดมีหนังสือตำราภาษาอังกฤษเพียงพออยู่ในระดับมาก มีหนังสือตำราภาษาไทย หนังสืออ้างอิงภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ เอกสารการวิจัย สิ่งพิมพ์รัฐบาล หนังสือพิมพ์และจุลสารเพียงพออยู่ในระดับปานกลาง มีเอกสารการประชุม และกฤตภาคเพียงพออยู่ในระดับน้อย

๓. ความเพียงพอของสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์นั้น คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ เห็นว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์สาขา ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เพียงพออยู่ในระดับมาก มีสิ่งพิมพ์สาขาประวัติเศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ คณิตศาสตร์สำหรับเศรษฐศาสตร์ เศรษฐมिति ตลอดจนสถิติต่าง ๆ เศรษฐศาสตร์การเงินและการธนาคาร เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรม เศรษฐศาสตร์การคลัง ภาษีอากร เศรษฐศาสตร์การเกษตร สหกรณ์การเกษตร เศรษฐศาสตร์การศึกษา เศรษฐศาสตร์การ พัฒนาหรือพัฒนาการเศรษฐกิจ เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรมนุษย์ กำลังคน แรงงาน เศรษฐศาสตร์การบริหาร เศรษฐศาสตร์ชนบท (การพัฒนาชนบท) ความยากจน เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ การค้าระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค และเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ เพียงพออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับสิ่งพิมพ์ในสาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์ การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ และเศรษฐศาสตร์การขนส่ง มีความเพียงพออยู่ในระดับน้อย

๖. ปัญหาต่าง ๆ

๑. ปัญหาในด้านการใช้นั่งโต๊ะ โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ และผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหাপานกลางในเรื่อง หนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุด หนังสือภาษาไทยมีไม่เพียงพอประกอบการค้นคว้า พบปัญหาน้อยในเรื่อง ใช้เวลามากในการค้นหาหนังสือแต่ละเล่ม หนังสือที่ต้องการ

อยู่ในภาพข่าวสด ชื่อหนังสือไม่บอกเนื้อหาในเล่ม หนังสือที่ต้องการใช้มีแค่บัตรรายการหาตัวเล่มไม่พบ ส่วนปัญหาที่คณาจารย์ทั้ง ๒ กลุ่ม พบไม่เหมือนกัน โดยผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบปัญหาปานกลาง แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อยในเรื่อง หนังสือที่ต้องการมีน้อยฉบับ (Copy) หนังสือเล่มที่ต้องการมีผู้อื่นยืมไป ปัญหาที่คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบน้อย แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบน้อยที่สุดคือ ไม่ทราบว่าจะต้องสมุดมีหนังสือที่ต้องการ หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดคลาสสิค ห้องสมุดจัดแยกหนังสือไว้ไม่สะดวกแก่การใช้ หนังสือเรียงไว้บนชั้น สับสนยากแก่การค้นหา ไม่ทราบวิธีค้นหาหนังสือเล่มที่ต้องการ

๒. ปัญหาในด้านการใช้วารสาร โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ และผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อยในเรื่อง การค้นหาบทความจากวารสารต้องใช้เวลามาก วารสารที่มีอยู่ในห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ วารสารภาษาไทยมีไม่เพียงพอประกอบการค้นคว้า ปัญหาที่คณาจารย์ทั้ง ๒ กลุ่ม พบไม่เหมือนกัน โดยคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบปัญหาปานกลาง แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อยในเรื่อง วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด ปัญหาที่ผู้เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบปานกลาง แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบน้อยที่สุดคือ วารสารชื่อที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ ส่วนปัญหาผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบน้อย แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบน้อยที่สุดคือ ไม่ทราบวิธีค้นหาวารสารฉบับที่ต้องการ ไม่ทราบวิธีค้นหาบทความที่ต้องการจากวารสาร ห้องสมุดไม่ให้ยืมวารสารฉบับล่าสุด บทความวารสารที่ค้นหาได้ไม่พอประกอบงานวิจัยและงานเขียน ไม่ทราบว่าห้องสมุดใดมีรายชื่อวารสารชื่อใดบ้าง การจัดเรียงวารสารในห้องสมุดสับสนยากแก่การค้นหา การค้นหาวารสารฉบับล่วงหน้า ต้องใช้เวลามาก

๓. ปัญหาในด้านการใช้หนังสืออ้างอิง โดยเฉลี่ยคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ และผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อยในเรื่อง ไม่ทราบวิธีใช้ดัชนีค้นเรื่องราวจากวารสาร ปัญหาที่คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงาน

เขียนและ/หรือกำลังทำ พบน้อย แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบน้อยที่สุด เช่น ปัญหาไม่ทราบว่า มีพจนานุกรมที่ใช้ค้นศัพท์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ไม่ทราบวิธีค้นหาเรื่องที่ต้องการจากหนังสืออ้างอิง หนังสืออ้างอิงเก่าและล้ำสมัย เป็นต้น

๔. ปัญหาในด้านการใช้อเอกสารอื่น ๆ เช่น เอกสารการวิจัย เอกสารการประชุม จุลสาร และอื่น ๆ โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ และผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อย

๕. ปัญหาในด้านการใช้บริการของห้องสมุด โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ พบปัญหาน้อย แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน พบปัญหาน้อยที่สุด คณาจารย์ทั้ง ๒ กลุ่ม เห็นพ้องกันว่า พบปัญหาน้อยที่สุดมีเพียงปัญหาเดียวคือ ไม่ทราบวิธีใช้บัตรรายการ

จ. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณาจารย์

๑. ผลจากการสำรวจความคิดเห็นของคณาจารย์ในเรื่องการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดพบว่าบริการที่คณาจารย์ต้องการมากที่สุดคือ บริการจัดพิมพ์สารบัญวารสารฉบับล่าสุด (Current Contents) และบริการถ่ายเอกสารจากต่างประเทศ บริการที่ต้องการปานกลางคือ การจัดทำคู่มือช่วยค้นจากเอกสาร จัดทำรายชื่อนี้หนังสือใหม่และเอกสารจัดชั้นแสดงหนังสือใหม่ บริการทำบรรณานุกรม จัดนิทรรศการในโอกาสที่เหมาะสม บริการที่ต้องการน้อยคือ บริการแนะนำการอ่าน จัดอภิปรายทางวิชาการ และการขยายเวลาเปิดบริการห้องสมุด บริการที่คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำ ต้องการมากที่สุด แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนต้องการปานกลาง คือ บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า สำหรับบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดนั้นคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำต้องการปานกลาง แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนต้องการน้อย

๒. ในด้านระเบียบข้อบังคับของห้องสมุด โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์เห็นว่าจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ให้ยืม ระยะเวลาเปิดทำการดีแล้ว แต่อัตราค่าปรับนั้นคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำเห็นว่าดีแล้ว แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนเห็นว่าแพงไป

๓. ด้านหนังสือและสิ่งพิมพ์ โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์เห็นว่าหนังสือและสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดอยู่ในสภาพดีมีความน่าเชื่อถือ จำนวนสิ่งพิมพ์พอเพียงและเหมาะสมดี
๔. บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด มีธัญยาศัย มีความสามารถและความกระตือรือร้นดี มีความเข้มงวดในระเบียบกฎเกณฑ์ เวลาในการปฏิบัติงานเหมาะสม
๕. ในเรื่องคุณภาพ ปริมาณ และชนิดของบริการและกิจกรรมของห้องสมุด คณาจารย์มีความเห็นโดยเฉลี่ยดีแล้ว
๖. เกี่ยวกับอาคารสถานที่ โดยเฉลี่ยแล้วคณาจารย์เห็นว่าความสะอาด แสงสว่าง การปรับอากาศ ความสะดวกในการเดินทางมาใช้ ตลอดจนการถ่ายเทของอากาศดีและเหมาะสมแล้ว แต่เนื้อที่ของห้องสมุด และจำนวนที่นั่งอ่านมีน้อยไป
๗. คณาจารย์ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น ๕๔ ท่าน มีคณาจารย์บางท่านได้ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ ห้องสมุดควรขยายเนื้อที่ของห้องสมุด (คณาจารย์เสนอแนะ ๒ ท่าน) ห้องสมุดควรจัดหาวารสารใหม่และหนังสือใหม่เข้าห้องสมุดให้มากขึ้น (คณาจารย์เสนอแนะ ๒ ท่าน) ห้องสมุดควรจัดบริการที่จะช่วยเหลือคณาจารย์ให้ได้ประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรห้องสมุด (คณาจารย์เสนอแนะ ๒ ท่าน) ห้องสมุดควรรับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์เข้าทำงานบ้าง (คณาจารย์เสนอแนะ ๒ ท่าน)

อภิปรายผล

๑. เกี่ยวกับสถานภาพการใช้ห้องสมุด พบว่า คณาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุด คณะเศรษฐศาสตร์มากที่สุดร้อยละ ๔๘.๓๑ ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดคณะฯ เป็นห้องสมุดเฉพาะสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จึงมีทรัพยากรห้องสมุดที่ตรงกับความต้องการของคณาจารย์มากที่สุด และคณาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดหลายครั้งใน ๑ สัปดาห์ คณาจารย์ที่เข้าใช้ทุกวันมีน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากคณาจารย์ต้องเตรียมการสอนทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท จึงไม่มีเวลาเข้าใช้ห้องสมุดทุกวันได้ อีกประการหนึ่ง ได้พบว่าคณาจารย์เข้าใช้ห้องสมุดเฉพาะเวลาที่ต้องการค้นคว้าเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น คณาจารย์ส่วนมากรู้จักวิธีใช้ห้องสมุดจากการลองใช้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากคณาจารย์ส่วนใหญ่ได้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและ

ปริญญาเอก และเป็นผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำถึงร้อยละ ๔๖.๖๑ จึงมีการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากห้องสมุดอยู่เสมอ และคณาจารย์ส่วนมากมีวิธีค้นเรื่องที่ต้องการ จากคู่มือช่วยค้นของห้องสมุด เช่น บัตรรายการ สารบาญวารสารฉบับล่าสุด (Current Contents) คณาจารย์ส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดเพื่อใช้ทรัพยากรห้องสมุด รองลงมาเพื่อใช้บริการยืมที่มีอยู่ในห้องสมุด บ่อยครั้งแสดงให้เห็นว่าคณาจารย์มีความกระตือรือร้นค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และประกอบกับคณาจารย์เห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการทำงานวิจัยและงานเขียนมาก บริการอีกประเภทหนึ่งที่คณาจารย์ใช้มากคือ บริการถ่ายเอกสาร ทั้งนี้เป็นเพราะห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์บางประเภทที่ไม่ให้ยืมออก เช่นวารสารฉบับล่าสุด หนังสืออ้างอิง เป็นต้น แต่คณาจารย์ต้องการใช้บทความหรือข้อมูลส่วนนั้น ๆ จึงต้องใช้บริการถ่ายเอกสารแทน

๒. ทรัพยากรห้องสมุด

๒.๑ เกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรห้องสมุด คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือกำลังทำส่วนใหญ่ใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษประกอบในงานวิจัยและงานเขียนมาก ซึ่งตรงกับกรวิจัยของจาร์พร ลัทธาธิก^๑ และของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมล^๒ แต่ตรงกันข้ามกับการวิจัยของเปรมวัลย์ วาริธร^๓ จากผลการวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทวิมลที่ผลิตใช้หนังสือภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีตำราภาษาไทยในสาขาวิชาน้อย หรืออาจเป็นเพราะผลิตทำการวิจัยในหัวข้อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกันมาก จึงใช้หนังสือภาษาอังกฤษมาก ส่วนของเปรมวัลย์ วาริธรที่ผลิตใช้หนังสือภาษาไทยมาก อาจเป็นเพราะหัวข้อเรื่องของการทำการวิจัยที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ องค์ประกอบของรัฐ สภาพและจุดประสงค์ของรัฐ ซึ่งรวมถึงการศึกษา

^๑จาร์พร ลัทธาธิก, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุด เพื่อการวิจัยในประเทศไทย."

^๒ศจี จันทวิมล, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยของนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ในสาขาวิชาการปกครอง วิชาการสังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ."

^๓เปรมวัลย์ วาริธร, "ปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุห้องสมุดประกอบการวิจัยชั้นปริญญาโทบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ ระหว่างปีการศึกษา ๒๕๑๐-๒๕๑๓."

ความสัมพันธ์ในทางอำนาจระหว่างมนุษย์กับรัฐ และระหว่างรัฐด้วยกัน จึงทำให้นักศึกษาต้อง
 ศึกษาจากหนังสือภาษาไทย และประกอบกับนิสิตที่ใช้หนังสือทั่วไปประสบปัญหาปานกลางเกี่ยวกับ
 ปัญหาการไม่เข้าใจศัพท์ในหนังสือภาษาอังกฤษ สำหรับคณาจารย์ในคณะ เศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ซึ่งใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษมาก เป็นเพราะคณาจารย์ส่วนใหญ่
 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ย่อมสามารถอ่านและเข้าใจภาษาอังกฤษ
 ได้ อนึ่งการใช้คณาจารย์ใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษประกอบในการทำงานวิจัยและงาน เขียน
 มากกว่าหนังสือภาษาไทยนั้น ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับหัวข้อในแต่ละสาขาวิชาของคณาจารย์ที่ทำงาน
 วิจัยและงานเขียนด้วย เช่น ถ้าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ก็จะใช้
 หนังสือตำราภาษาอังกฤษมาก เพราะหนังสือทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นภาษาไทยมีน้อยมาก
 และอีกประการหนึ่งคณาจารย์ยังต้องศึกษาทฤษฎีหรือวิธีการใหม่ ๆ จากต่างประเทศอยู่เสมอ
 หรือถ้าเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ศึกษาเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ
 ของต่างประเทศก็จะใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษมาก หรือถ้าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเจรจา
 การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นก็จะศึกษาเกี่ยวกับการเจรจาการค้าระหว่าง
 ประเทศญี่ปุ่นกับประเทศอื่น ๆ จากหนังสือตำราภาษาอังกฤษ หรือถ้าเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ
 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยกับต่างประเทศก็จะใช้หนังสือตำราภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 เป็นต้น อีกประการหนึ่งการใช้คณาจารย์ใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษมากอาจเป็นเพราะ
 คณาจารย์ประสบปัญหาปานกลางในการใช้หนังสือทั่ว ๆ ไปในเรื่อง หนังสือภาษาไทยมีไม่เพียง
 พอประกอบการค้นคว้า จึงทำให้คณาจารย์ใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษมาก นอกจากคณาจารย์
 จะใช้หนังสือตำราภาษาอังกฤษมาแล้ว ยังใช้วารสารภาษาต่างประเทศ และหนังสืออ้างอิง
 ภาษาต่างประเทศมากอีกด้วย

๒.๒ เกี่ยวกับการใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาล คณาจารย์ผู้เคยทำงานวิจัยและงานเขียน
 และ/หรือกำลังทำ ใช้สิ่งพิมพ์รัฐบาลประกอบในการทำงานวิจัยและงานเขียนมาก ทั้งนี้เนื่อง
 จากสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นหลักฐานอ้างอิงขั้นต้น ซึ่งมักจะมีข้อมูลต่าง ๆ ที่ไม่สามารถหาได้จาก
 หนังสือทั่ว ๆ ไป และมักจะเป็นตัวเลขสถิติที่สำคัญ ๆ เป็นสิ่งพิมพ์ที่เชื่อถือได้ เพราะมีหน่วย
 งานของรัฐบาลรับผิดชอบในการจัดทำ ตัวเลขหรือข้อมูลต่าง ๆ จึงเป็นที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้เพราะ

ผู้จัดทำต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และปฏิบัติงานทางด้านนี้มานาน หรือเป็นผู้มีความรู้ที่หน่วยราชการ
จ้างมาเป็นพิเศษ เพื่อปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

๒.๓ การใช้กฤตภาค คณาจารย์ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนและ/หรือ
กำลังทำ ใช้กฤตภาคน้อย และเห็นว่าห้องสมุดมีกฤตภาคเพียงพออยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะ
เป็นสาเหตุที่ทำให้มีการใช้กฤตภาคน้อยด้วย แต่เนื่องจากขณะนี้ห้องสมุดขาดบุคลากรที่จะทำ
กฤตภาค เพราะบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบได้ลาไปศึกษาต่อ และอีกประการหนึ่งห้องสมุดเพิ่งจัดทำ
กฤตภาคไม่นานจึงทำให้มีจำนวนกฤตภาคน้อยด้วย ซึ่งคาดว่าต่อไปห้องสมุดจะจัดทำกฤตภาคให้
มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

๒.๔ คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำใช้เอกสาร
การประชุมน้อย และเห็นว่ามีความเพียงพออยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากเอกสารการ
ประชุมต่าง ๆ นั้นเป็นรายงานการประชุมทางวิชาการจากที่ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในลักษณะแผ่น
โรเนียวที่ยังไม่ได้เย็บเล่ม ซึ่งเป็นเอกสารที่ไม่มีการจำหน่ายโดยทั่วไป บางครั้งห้องสมุดอาจ
ติดตามไม่ได้ทุกรายการ ฉะนั้นห้องสมุดควรขอความร่วมมือจากคณาจารย์ โดยขอให้คณาจารย์
มอบเอกสารการประชุมให้ห้องสมุดทุกครั้งที่เข้าร่วมประชุมทางวิชาการ หรือเมื่อทราบว่า
มีการประชุมทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทางเศรษฐศาสตร์ ณ ที่ใด ควรจะแจ้งให้ห้องสมุดทราบ
เพื่อจะติดตามขอเอกสารได้

๒.๕ ความเพียงพอของสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์นั้น
คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำที่ใช้หนังสือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์
เห็นว่าห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ทางด้านนี้เพียงพออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดมีหนังสือ
ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของผู้แต่งเกือบทุกคน โดยเฉพาะของผู้แต่งที่มีชื่อเสียง ซึ่งนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีและปริญญาโทใช้เป็นตัวรำเรียนด้วย จึงทำให้ห้องสมุดมีหนังสือประเภทนี้มาก
สำหรับสิ่งพิมพ์ที่คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำเห็นว่าห้องสมุด
มีอยู่ในระดับน้อยคือ เศรษฐศาสตร์การเมือง เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์สิ่ง
แวดล้อม เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ทรัพยากร
ธรรมชาติ และเศรษฐศาสตร์การขนส่ง ทั้งนี้เนื่องจากสาขาวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่

เป็นสาขาวิชาใหม่ งานวิจัยหรือหนังสือในสาขาวิชาเหล่านี้มีน้อยด้วย และประกอบกับห้องสมุดมีงบประมาณในการสั่งซื้อไม่เพียงพอ เพราะห้องสมุดจัดหาหนังสือโดยคำนึงถึงหลักสูตรการเรียน การสอนของคณะเศรษฐศาสตร์ และนโยบายการวิจัยของคณะด้วย จะไม่เห็นสาขาใดสาขาหนึ่งมาก อย่างไรก็ตามห้องสมุดได้วางโครงการพัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ (๒๕๒๕-๒๕๒๙)^๑ ซึ่งมีโครงการปรับปรุงด้านทรัพยากรห้องสมุดดังนี้คือ

ก. ตำราเรียน ห้องสมุดต้องจัดหาหนังสือตำราเรียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษของทุก ๆ สาขาวิชาให้เพียงพอกับความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา และต้องสั่งซื้อหนังสือตำราเรียนฉบับที่พิมพ์แก้ไขครั้งใหม่สุด และติดตามจัดหาหนังสือสาขาใหม่ ๆ ที่ห้องสมุดยังไม่เคยมีหรือมีแต่น้อยมาก

ข. หนังสืออ้างอิง ห้องสมุดจำเป็นต้องสั่งซื้อหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์ และนักศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรี ถึงระดับปริญญาเอก ดังนั้นห้องสมุดจึงต้องสั่งซื้อหนังสือประเภทบรรณานุกรม สารานุกรม นามานุกรม สารระสังเขป หนังสือสถิติรายปี และข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนหนังสือชุดต่าง ๆ เช่น สารานุกรม เป็นต้น

ค. วารสาร เนื่องจากวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับห้องสมุด เฉพาะหรือห้องสมุดเพื่อการวิจัย เพราะวารสารจะให้ความรู้ ความเคลื่อนไหว แนวคิด และทฤษฎีใหม่ ๆ ให้แก่นักวิชาการ และขณะนี้ได้มีวารสารวิชาการเฉพาะด้านออกใหม่เป็นจำนวนมาก จนทำให้ห้องสมุดไม่สามารถบอกรับได้ครบถ้วน ทั้งนี้เพราะวารสารมีราคาสูงมาก และราคาค่าสมาชิกก็เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๓๐ เกือบทุกปี ดังนั้นจึงต้องวางแผนการระบะยาวเพื่อแก้ไขปัญหานี้โดยจัดหางบประมาณค่าวารสารให้เพิ่มขึ้นจากเดิมทุก ๆ ปี ๆ ละร้อยละ ๓๕ เป็นอย่างน้อย ทั้งนี้เพื่อบอกรับวารสารวิชาการที่ออกใหม่และบอกรับวารสารฉบับย้อนหลังที่ห้องสมุดมีไม่ครบชุด

^๑มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์, "โครงการพัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ (๒๕๒๓-๒๕๒๙)", หน้า ๑-๓. (อัสสาเนา)

ง. เอกสาร ห้องสมุดมีนโยบายที่จะจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เช่น รายงานการวิจัยต่าง ๆ รายงานการประชุม บทความจากการสัมมนา และวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์จากสถาบันการวิจัยต่าง ๆ ทั่วโลก โดยเน้นหนักไปในด้านเศรษฐศาสตร์ของประเทศที่กำลังพัฒนา เอกสารการวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้ต้องใช้เวลาในการติดต่อและสืบค้นหาแหล่งที่จัดทำ รวมทั้งบรรณารักษ์ต้องคอยติดตามทวงถามเพื่อให้ได้ครบชุด เพราะงานวิจัยเหล่านี้ถือว่าเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่พิมพ์เผยแพร่ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับนักวิจัย ดังนั้นโครงการพัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ระยะ ๒๕๒๕-๒๕๒๙ จึงต้องเน้นการจัดหาสิ่งพิมพ์เหล่านี้ให้มากกว่าเดิมและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าในโครงการพัฒนาห้องสมุดในระยะนี้จะเน้นการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดให้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมรับโครงการขยายการศึกษา และการวิจัยของคณะฯ ซึ่งมีนโยบายที่จะเปิดสอนจนถึงระดับปริญญาเอกประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ซึ่งคาดว่าจะในปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ห้องสมุดจะมีทรัพยากรมาก และมีเพียงพอสำหรับการค้นคว้าวิจัยของคณาจารย์ ตลอดจนผู้ใช้ห้องสมุด

๓. ปัญหาในการใช้หนังสือ พบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่พบปัญหาปานกลางในการใช้หนังสือในเรื่อง หนังสือที่ต้องการค้นคว้าไม่มีในห้องสมุดทั้งนี้ เป็นเพราะวิชา เศรษฐศาสตร์ได้ขยายสาขาออกไปในรูปเศรษฐศาสตร์ประยุกต์เป็นจำนวนมาก และยังมีสาขาวิชาใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ทำให้ห้องสมุดไม่สามารถจัดหาหนังสือทุกเล่ม เข้าห้องสมุดได้เนื่องจากมีงบประมาณไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามคณาจารย์ก็อาจใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดได้ นอกจากนี้คณาจารย์ยังพบปัญหาปานกลางในเรื่องหนังสือภาษาไทยมีไม่เพียงพอประกอบการค้นคว้า ทั้งนี้เนื่องจากหนังสือตำรา บทความหรืองานวิจัยในสาขาเศรษฐศาสตร์ที่เป็นภาษาไทยยังมีไม่มากนัก ขณะนี้นักวิชาการในสาขาเศรษฐศาสตร์ได้มีการเขียนบทความ ห่างานวิจัย เขียนตำราภาษาไทย ตลอดจนการแปลตำราต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเห็นได้จากการจัดตั้งมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๙) ซึ่งวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของมูลนิธิฯ คือ เพื่อส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ทั้งระดับ

มหาวิทยาลัยและก่อนมหาวิทยาลัย^๑ นอกจากนี้หน่วยวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ส่งเสริมให้คณาจารย์ในคณะฯ ทำการวิจัยในสาขาต่าง ๆ อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมสร้างความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ตลอดจนเพื่อนำผลการวิจัยนั้นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน โดยการให้ทุนการวิจัยแก่คณาจารย์ และยังมีหน่วยงานอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ให้ทุนการวิจัยในสาขาเศรษฐศาสตร์ด้วย เช่น แหล่งเงินทุนวิจัยภายในประเทศ ได้แก่ สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้มีการจัดสัมมนาทางวิชาการอยู่เสมอ จึงได้จัดทำเอกสารประกอบการสัมมนาด้วยทุกครั้ง ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้คณาจารย์หรือนักวิชาการในสาขาเศรษฐศาสตร์เขียนบทความต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น และยังมีนักวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งหน่วยราชการ องค์กร รัฐวิสาหกิจ ธนาคาร ได้มีการเขียนบทความแต่งตำราและทำวิจัย จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าต่อไปหนังสือภาษาไทยในสาขาเศรษฐศาสตร์จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถขจัดปัญหาในเรื่องหนังสือภาษาไทยไม่เพียงพอประกอบการค้นคว้าได้

๔. ปัญหาการใช้วารสาร คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือ กำลังทำพบปัญหาปานกลางในการใช้วารสารคือ วารสารฉบับที่ต้องการไม่มีในห้องสมุด หรือวารสารชื่อที่ต้องการมีไม่ครบทุกฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวารสารฉบับย้อนหลังในสาขาเศรษฐศาสตร์บางรายการยังเก็บอยู่ที่สำนักหอสมุด เพราะห้องสมุดคณะฯ ไม่มีเนื้อที่พอที่จะเก็บวารสารฉบับย้อนหลังเหล่านั้นได้ และประกอบกับห้องสมุดคณะฯ ไม่มีห้องวารสารโดยเฉพาะวารสารเย็บเล่มและวารสารฉบับปัจจุบันแยกเก็บเป็น ๓ แห่ง ภายในห้องสมุด และไม่มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลในแต่ละแห่ง อาจเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้วารสารบางฉบับหายได้ ห้องสมุดได้พยายามจัดหาฉบับที่ขาดหายไป โดยการสั่งซื้อฉบับใหม่หรือถ่ายเอกสารจากห้องสมุดอื่น

^๑มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, "ตราสาร มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์," หน้า ๑ (ยัดสำเนา)

หรือโดยการแลกเปลี่ยน ในกรณีที่ใช้ห้องสมุดต้องการใช้บทความจากวารสารที่ไม่มีในห้องสมุด ห้องสมุดจะติดต่อขอยืมวารสารจากห้องสมุดอื่นที่มี ถ้าห้องสมุดบางแห่งไม่ให้ยืมวารสารนั้น ๆ ก็จะติดต่อขอถ่ายสำเนาให้อ้าผู้ใช้ต้องการ ถ้าเป็นวารสารที่ไม่มีในประเทศ คณะจารย์อาจใช้บริการถ่ายเอกสารจากต่างประเทศของห้องสมุดได้ นอกจากนี้คณะจารย์อาจให้บริการของศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แห่งประเทศไทย (National Libraries and Documentation Centre of Southeast Asia Consortium : Thailand) ซึ่งตั้งอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติ (ประเทศสมาชิกของศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ประกอบด้วย ประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และไทย) นักวิจัย นักค้นคว้า นักศึกษา สามารถขอรับบริการเอกสาร หนังสือ วัสดุห้องสมุดที่มีอยู่ในห้องสมุดของประเทศสมาชิกได้ คณะจารย์ควรติดต่อขอรับบริการผ่านสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นสมาชิกข่ายงานความร่วมมือในการแลกเปลี่ยน และยืมสิ่งพิมพ์และวัสดุเพื่อการศึกษาในประเทศไทย โดยทางสำนักหอสมุดจะติดต่อไปยังหอสมุดแห่งชาติ และหอสมุดแห่งชาติจะติดต่อแจ้งการขอรับบริการไปยังศูนย์กลางในประเทศสมาชิกต่อไป

ในโครงการพัฒนาห้องสมุดเศรษฐศาสตร์ (๒๕๒๔-๒๕๒๕) ห้องสมุดได้วางนโยบายงานวารสารไว้ดังนี้ คือ

- ก. จัดเก็บวารสารสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ทั้งหมด ทั้งฉบับย้อนหลังและฉบับปัจจุบัน เข้าร่วมไว้ ณ ที่เดียวกัน พร้อมทั้งตรวจนับวารสารสาขาเศรษฐศาสตร์
- ข. ขยายเนื้อที่ห้องวารสารเย็บเล่มและฉบับปัจจุบันให้รวมเป็นห้องเดียวกัน และมีบรรณารักษ์วารสารพร้อมเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ตลอดเวลา เปิดบริการ
- ค. เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ห้องสมุดอีก ๑ คน สำหรับจัดเก็บวารสารลงทะเบียนและเย็บเล่มวารสาร
- ง. เพิ่มชั้นเหล็กแบบ ๒ หน้า สำหรับจัดเก็บวารสารเย็บเล่มที่เพิ่มขึ้นปีละ ๔๕๐ เล่ม

๑ หอสมุดแห่งชาติ, "ศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและยืมสิ่งพิมพ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้," (กรุงเทพมหานคร: หอสมุดแห่งชาติ, ๒๕๒๔), หน้า ๓-๔.

จ. จัดทางงบประมาณค่าบอกรับวารสารเพิ่มขึ้นอีกปีละร้อยละ ๓๕ ของที่ได้รับในปัจจุบัน

ฉ. จัดทำรายชื่อวารสาร สารบัญวารสารฉบับใหม่ออกเสนอแก่อาจารย์ และนักวิจัย พร้อมสาระสังเขป

ช. รวบรวมตรรกะวารสารสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ให้สมบูรณ์ และทันสมัย^๑

๕. ปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดประเภทอื่น ๆ นั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่ประสบปัญหาน้อยและน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องจากคณาจารย์ส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้ห้องสมุด และคุ้นเคยกับการใช้ห้องสมุดคณะฯ และอาจเป็นเพราะห้องสมุดคณะฯ ได้พยายามแก้ไขข้อบกพร่องอยู่ตลอดเวลา เช่น มีการสำรวจหนังสือเป็นประจำทุกปี เพื่อให้รู้ว่าในแต่ละปีมีหนังสือเล่มใดหายไปบ้าง และยังช่วยให้ทราบข้อบกพร่องในการทำงานที่ผ่านมา เช่น เลขเรียกหนังสือไม่ตรงกับบัตรรายการ เป็นต้น และอาจเป็นเพราะห้องสมุดมีระบบการจัดเก็บทรัพยากรที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ เช่น แยกเก็บเอกสารการวิจัย เอกสารประกอบการสอน เอกสารการประชุมต่าง ๆ เป็นต้น และทำบัตรรายการเอกสารแต่ละประเภทไว้เพื่อความสะดวกในการค้นหาเอกสารประเภทต่าง ๆ จึงทำให้คณาจารย์ประสบปัญหาในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดน้อยมาก

๖. การจัดบริการของห้องสมุด

๖.๑ เกี่ยวกับการจัดบริการของห้องสมุดนั้น พบว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้ห้องสมุดพิมพ์สารบัญวารสารฉบับล่าสุด (Current Contents) มาก การพิมพ์สารบัญวารสารฉบับล่าสุดนั้น ห้องสมุดพิมพ์ออกเผยแพร่เดือนละ ๒ ครั้ง เพื่อแจกจ่ายแก่คณาจารย์ในคณะ เศรษฐศาสตร์โดยเฉพาะ รวมทั้งนักศึกษาปริญญาโท และห้องสมุดอื่น ๆ ที่ขอมมา การที่คณาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการประเภทนี้มาก อาจเนื่องจากการใช้สารบัญวารสารฉบับล่าสุดนั้น จะช่วยให้คณาจารย์ได้ทราบว่ามีความใหม่ ๆ อะไรบ้างที่อยู่ในความสนใจ และเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการที่จะมาค้นบทความจากวารสารแต่ละเล่ม และอีกประการหนึ่ง เป็นเพราะห้องสมุดไม่ได้จัดทำบัตรบรรณวารสารสำหรับใช้ค้นบทความจากวารสารเพราะ

^๑มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์, "โครงการพัฒนาห้องสมุด เศรษฐศาสตร์ (๒๕๒๕-๒๕๒๕)," หน้า ๒. (ยัดสำเนา)

เห็นว่า เป็นงานเข้าซ้อนกับสำนักหอสมุดที่ได้จัดทำอยู่แล้ว แต่ห้องสมุดมีหนังสือเศรษฐกิจวารสารไว้ให้บริการ ทรัพยากรที่ใช้ค้นบทความภาษาอังกฤษ ได้แก่ Index of Economic Articles, Public Affairs Information Service Bulletin, Business Periodicals Index, Economics and Finance; Index to Periodical Articles รวบรวมโดยห้องสมุดร่วมระหว่างธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (Joint Bank-Fund Library) ส่วนบทความภาษาไทยค้นได้จากทรัพยากรวารสารไทยและบรรณสาร สพบ ของสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีเศรษฐกิจวารสารของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศธนาคารแห่งประเทศไทยคือ Weekly List: Selected Articles in Periodicals (พิมพ์ออกเผยแพร่สัปดาห์ละครั้ง) ใช้สำหรับค้นบทความวารสารภาษาอังกฤษ และเศรษฐกิจวารสารไทย (พิมพ์ออกเผยแพร่เดือนละ ๓ ครั้ง) ใช้สำหรับค้นบทความวารสารไทย ผู้ใช้นอกจากจะใช้สารบัญวารสารฉบับล่าสุดแล้ว ยังใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านี้ในการค้นบทความได้ด้วย

๖.๒ บริการที่คณาจารย์ต้องการมากคือ บริการถ่ายเอกสารจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นบริการที่ห้องสมุดจัดทำอยู่แล้ว การที่คณาจารย์ต้องการบริการประเภทนี้มาก ทั้งนี้เป็นเพราะห้องสมุดมีวารสารหรือเอกสารต่าง ๆ ไม่ครบทุกรายการ โดยเฉพาะวารสารวิชาการในสาขาเศรษฐศาสตร์ออกใหม่เป็นจำนวนมาก และวารสารมีราคาสูง ราคาค่าสมาชิกเพิ่มขึ้นเกือบทุกปี จึงทำให้ห้องสมุดไม่สามารถบอกรับทุกรายการได้ เพราะมีงบประมาณจำกัด อีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะการติดต่อขอถ่ายเอกสารจากต่างประเทศต้องใช้เวลานานและคณาจารย์ไม่ทราบว่าห้องสมุดแห่งไหนในต่างประเทศจะมีเอกสารที่ต้องการ การที่ให้ห้องสมุดติดต่อให้จะสะดวกกว่า

๖.๓ คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังต้องการให้ห้องสมุดจัดบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามาก แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียนต้องการปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากคณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำมีการค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ จากห้องสมุดมากย่อมต้องการให้บรรณารักษ์ช่วยเหลือในการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่กำลังศึกษาหรือทำการวิจัยอยู่มากด้วย

๗. เกี่ยวกับการขยายเวลาเปิดบริการของห้องสมุดนั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการน้อย และคณาจารย์เห็นว่าระยะเวลาเปิดทำการของห้องสมุดเหมาะสมดีแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดเปิดบริการในวันจันทร์-ศุกร์ ตั้งแต่เวลา ๘.๐๐-๑๕.๐๐ นาฬิกา และวันเสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่ เวลา ๘.๓๐-๑๖.๐๐ นาฬิกา ซึ่งเป็นระยะเวลาที่มากอยู่แล้ว

๘. ในเรื่องเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดที่เกี่ยวกับอัตราค่าปรับนั้น คณาจารย์ผู้ที่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน และ/หรือกำลังทำ เห็นว่าดีแล้ว แต่ผู้ไม่เคยทำงานวิจัยและงานเขียน เห็นว่าแพงไป ทั้งนี้อาจเนื่องจากแต่เดิมห้องสมุดไม่เคยปรับคณาจารย์ที่คืนหนังสือเกินกำหนดส่ง เค็จจะมีระเบียบการปรับอาจารย์ที่คืนหนังสือเกินกำหนดส่ง เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๔ นี้ โดยปรับเล่มละ ๑ บาทต่อ ๑ วัน ถ้าเป็นหนังสือสำรองปรับเล่มละ ๕ บาทต่อ ๑ วัน อาจทำให้คณาจารย์ไม่คุ้นเคยกับการเสียค่าปรับก็ได้ เมื่อเปรียบเทียบกับ การเสียค่าปรับของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นั้น สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จะปรับคณาจารย์ที่คืนหนังสือเกินกำหนดส่งเล่มละ ๕ บาทต่อ ๑ วัน ถ้าเป็นหนังสือสำรองปรับเล่มละ ๑๐ บาทต่อ ๑ วัน^๑ จะเห็นได้ว่าการปรับคณาจารย์ที่คืนหนังสือเกินกำหนดของห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ถูกกว่ามาก

๙. ในเรื่องอาคารสถานที่ของห้องสมุดนั้น คณาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดที่นั่งอ่านน้อยไม่เพียงพอ เนื้อที่คับแคบ ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดที่นั่งอ่านประมาณ ๑๗๐ ที่ แต่จำนวนผู้ใช้ห้องสมุดมีมาก มีทั้งนักศึกษาปริญญาตรี ปริญญาโท อาจารย์ สมาชิกสมทบ และบุคคลภายนอก ซึ่งห้องสมุดไม่สามารถเพิ่มจำนวนที่นั่งอ่านได้ เพราะมีเนื้อที่จำกัด ปัจจุบันห้องสมุดมีเนื้อที่ ๖๐๒.๓๒๕ ตารางเมตร แต่จำนวนทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ทำให้ต้องเพิ่มขึ้นวางหนังสือ ประกอบกับห้องสมุดไม่สามารถขยายเนื้อที่หรือต่อเติมอาคารออกไปได้ ห้องสมุดต้องการเนื้อที่เพิ่มอีกประมาณ ๕๐๐ ตารางเมตร สำหรับในระยะ ๕ ปีข้างหน้า

^๑มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักหอสมุด, "คู่มือการใช้ห้องสมุด สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๒๓," (เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๓), หน้า ๔.

ทั้งนี้เพราะ ห้องสมุดมีแผนงานที่จะแยกแหล่งสะสมสิ่งพิมพ์ (Collections) ต่าง ๆ ออกเป็น
สัดส่วนเพื่อความสะดวกในด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้ เช่น ห้องวารสารเย็บเล่ม และวารสาร
ฉบับปัจจุบัน แผนกเอกสาร (Document Section) แผนกสถิติ (Statistical
Section) ห้องเก็บหนังสือและงานเขียนต่าง ๆ ของศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
และต้องการขยายเนื้อที่ห้องเก็บหนังสืออ้างอิง จุลสาร และกฤตภาค^๑ สถิติข้างล่างนี้
จะแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มของจำนวนทรัพยากรห้องสมุดและจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์, "โครงการพัฒนาห้องสมุด
เศรษฐศาสตร์ (๒๕๒๔-๒๕๒๕)," หน้า ๖. (อัครสำเนา)

สถิติที่สำคัญของห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์

ปีงบประมาณ ๒๕๑๙ - ๒๕๒๔

รายการ	๒๕๑๙	๒๕๒๐	๒๕๒๑	๒๕๒๒	๒๕๒๓	๒๕๒๔	
จำนวนผู้ใช้ห้องสมุด	๑๓๙,๐๐๓	๑๓๒,๑๓๙	๑๓๔,๑๔๑	๑๓๓,๓๔๗	๑๙๑,๕๕๖	๑๙๕,๒๖๒	คน
จำนวนหนังสือที่ยืมออก	๔๒,๖๕๐	๓๙,๖๓๑	๔๗,๓๖๔	๔๘,๒๖๘	๕๑,๐๓๓	๕๑,๘๕๒	เล่ม
จำนวนหนังสือเข้า ห้องสมุด	๒,๘๒๖	๒,๓๙๒	๓,๒๑๔	๒,๖๙๙	๓,๒๔๘	๒,๙๕๓	เล่ม
จำนวนวารสารเข้า ห้องสมุด	๔,๔๘๓	๓,๘๑๕	๔,๘๑๗	๕,๒๗๘	๖,๑๓๖	๕,๕๕๔	ฉบับ
จำนวนวารสารทั้งหมด	๒๔๐	๒๘๐	๓๐๐	๔๔๔	๔๗๓	๕๐๓	ชื่อ เรื่อง
จำนวนหนังสือให้เข้า*	๑,๗๑๙	๑,๖๒๙	๑,๕๒๘	๑,๒๙๔	๗๕๗	๗๔๓	เล่ม
จำนวนผู้ขอทำบัตร สมาชิก	๑,๒๒๗	๑,๐๘๙	๑,๕๓๕	๑,๖๒๖	๑,๒๐๖	๑,๓๕๒	คน
จำนวนการทำบัตรรายการ หนังสือ	๒,๘๙๑	๑,๒๗๔	๒,๙๑๕	๒,๓๗๕	๒,๙๐๕	๒,๕๐๗	เล่ม
จำนวนบริการยืมระหว่าง ห้องสมุด	๕๐	๕๖	๑๖๕	๑๙๑	๔๙๔	๔๕๗	ครั้ง
					๑,๓๕๓	๙๖๐	เล่ม
จำนวนบริการถ่าย เอกสาร	๘๕,๒๗๙	๙๑,๘๕๓	๑๐๓,๙๓๒	๑๒๙,๓๘๑	๑๑๘,๒๒๔	๑๐๘,๔๗๑	แผ่น
จำนวนหนังสือทั้งหมด	๒๖,๕๙๘	๒๙,๐๓๐	๓๒,๒๔๐	๓๔,๙๙๘	๓๘,๒๕๙	๔๑,๒๑๒	เล่ม

*หมายเหตุ : จำนวนผู้ขอเข้าหนังสือจะลดลงเพราะ คณะ เศรษฐศาสตร์ เลิกรับนักศึกษา

(ระดับปริญญาตรี) ภาคค่ำ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๙

จากจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด และจำนวนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีนั้น ทำให้ห้องสมุดประสบปัญหาในเรื่องเนื้อที่คับแคบ ดังนั้นคณะกรรมการห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓ จึงได้มองเห็นความจำเป็นที่จะต้องหาทางขยายห้องสมุดคณะฯ เสียใหม่ เพื่อสนองความต้องการของอาจารย์ นักศึกษา ตลอดจนบุคคลภายนอกให้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นเกียรติคุณแก่ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์ ผู้ให้กำเนิดห้องสมุดมาแต่แรกเริ่ม คณะกรรมการฯ จึงจัดทำโครงการ "ห้องสมุด ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์"^๑ ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์คือ

๑. รวบรวมผลงานต่าง ๆ ของอาจารย์ป๋วย ทั้งด้าน เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สังคมและอื่น ๆ เข้าด้วยกัน รวมทั้งงานของผู้อื่นที่เกี่ยวกับดร.ป๋วย นอกจากนี้ยังรวมหนังสือเอกสารส่วนตัวที่ดร.ป๋วย อุทิศให้

๒. เพื่อเป็นเกียรติคุณแก่ผู้ให้กำเนิดห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดังนั้นห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์จึงขอเปลี่ยนชื่อเป็น "ห้องสมุดป๋วย อึ้งภากรณ์" ทั้งนี้เพื่อให้ห้องสมุดป๋วย อึ้งภากรณ์ เป็นศูนย์รวมหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชา เศรษฐศาสตร์ โดยจัดทำเป็นห้องสมุดวิชาการที่ทันสมัย และมีอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างครบครันเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

๓. เพื่อให้บริการแก่อาจารย์ นักศึกษา และนักวิชาการจากสถาบันต่าง ๆ

โครงการ "ห้องสมุด ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์" ได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๓ คาดว่าโครงการนี้จะเสร็จภายใน พ.ศ. ๒๕๒๖ เมื่อโครงการนี้เสร็จจะทำให้ห้องสมุดมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น และสามารถเพิ่มจำนวนที่นั่งอ่านให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในทุกวันนี้

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การพัฒนาห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์สนองความต้องการของผู้ใช้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยใคร่เสนอแนะเพื่อการปรับปรุงทรัพยากรห้องสมุด และการบริการของห้องสมุด ดังนี้

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์, "โครงการห้องสมุด ดร.ป๋วย อึ้งภากรณ์." (อัดสำเนา)

๑. ด้านทรัพยากรห้องสมุด

๑.๑ จากการศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่องานวิจัยและงานเขียนของคณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นั้น ปรากฏว่าทรัพยากรห้องสมุดส่วนใหญ่มีความเพียงพอสำหรับประกอบในการทำงานวิจัยและงานเขียนในระดับปานกลาง และน้อยที่มีความเพียงพออยู่ในระดับมากมีเพียงประเภทเดียวคือ หนังสือตำราภาษาอังกฤษ เมื่อจำแนกสิ่งพิมพ์ตามสาขาวิชาต่าง ๆ ทางเศรษฐศาสตร์แล้ว ปรากฏว่าสิ่งพิมพ์ที่มีความเพียงพอในระดับมากคือ หนังสือทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชาที่มีความเพียงพอในระดับน้อยคือ เศรษฐศาสตร์การเมือง เศรษฐศาสตร์สวัสดิการ เศรษฐศาสตร์สิ่งแวดล้อม เศรษฐศาสตร์สาธารณสุข เศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ และ เศรษฐศาสตร์การขนส่ง ฉะนั้น ห้องสมุดควรจัดหาทรัพยากรห้องสมุดแต่ละประเภท หรือแต่ละสาขาวิชาให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของคณาจารย์ เพื่อการศึกษาค้นคว้าได้มากขึ้น โดยห้องสมุดควรมีการประชาสัมพันธ์ให้คณาจารย์ทุกท่านได้มีโอกาสเสนอแนะรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ เข้าห้องสมุดให้มากขึ้นกว่าเดิม และห้องสมุดควรจัดบรรณานุกรมหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ หรือใบโฆษณาหนังสือไว้ เป็นสัดส่วนสำหรับให้คณาจารย์มาเลือก นอกจากนี้ อาจจัดส่งบรรณานุกรมของสำนักพิมพ์ หรือใบโฆษณาหนังสือไว้ในห้องพักอาจารย์พร้อมจัดทำแบบฟอร์มการเสนอรายชื่อหนังสือใหม่ให้คณาจารย์กรอก ถ้ายารายการใดที่ห้องสมุดมีอยู่แล้วแต่คณาจารย์เสนอมาก็ควรจะแจ้งให้คณาจารย์ทราบ

๑.๒ สำหรับหนังสือรายปีของห้องสมุดนั้น ควรจะมีสำรวจอยู่ตลอดเวลาว่าห้องสมุดยังขาดปีใดบ้าง เพื่อสามารถติดตามขอรับบริจาคให้ครบทุกปี หรือถ้าปีใดที่ห้องสมุดขอไปยังหน่วยงานที่จัดทำแล้ว ปรากฏว่าหน่วยงานนั้นไม่มี ควรจะขอยืมจากห้องสมุดอื่น เพื่อถ่ายสำเนาเอกสารไว้ เพราะส่วนมากหนังสือรายปีมักจะเป็นตัวเลข สถิติที่สำคัญ ๆ ที่ผู้ใช้ต้องการ

๑.๓ การจัดหาทรัพยากรห้องสมุด โดยการแลกเปลี่ยนของห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ส่วนมากห้องสมุดจะแลกเปลี่ยนโดยนำเอกสารการวิจัย เอกสารทางวิชาการของคณะเศรษฐศาสตร์ แลกเปลี่ยนกับเอกสารของสถาบันต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้แล้วห้องสมุดควรมีการพิมพ์รายชื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุด

ที่มีเข้าเกินความต้องการ เพื่อขอแลกเปลี่ยนกับเอกสารของห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ห้องสมุดได้ทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น

๒. เนื่องจากห้องสมุดประสบปัญหาเกี่ยวกับเนื้อที่ของห้องสมุดคับแคบ และไม่สามารถขยายเนื้อที่ของห้องสมุดได้ และมีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อที่ในการจัดเก็บทรัพยากรห้องสมุด ห้องสมุดควรมีการซื้อทรัพยากรห้องสมุดบางประเภทในรูปของไมโครฟิล์ม เช่น วารสาร วิทยานิพนธ์ และอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากวารสารจะมีอัตราเพิ่มสูงมาก จึงต้องใช้ชั้นและเนื้อที่ในการจัดเก็บมาก ดังนั้นถ้าจัดเก็บในรูปของไมโครฟิล์มจะกินเนื้อที่ประมาณสองเปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ที่ใช้ในการจัดเก็บเอกสารด้วยต้นทุนฉบับเดิมเท่านั้น^๑ นอกจากนี้จะช่วยประหยัดเนื้อที่ในการจัดเก็บแล้ว ยังสะดวกในการจัดเก็บเข้าที่ โดยสามารถเขียนรหัสลงบนกล่องบรรจุไมโครฟิล์มได้ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการค้นหา และดึงข้อมูลออกมาใช้ ไมโครฟิล์มยังสามารถใช้กับเครื่องอ่านราคาถูกได้หลายชนิด นอกจากนี้ยังมีเครื่องอ่านไมโครฟิล์มบางชนิดที่เป็นทั้งเครื่องอ่านและพิมพ์ที่สามารถอัดสำเนาภาพที่กำลังอ่าน เพราะฉะนั้นจึงสามารถทำสำเนาลงแผ่นกระดาษที่ขยายขนาดได้ทันที^๒ ในระยะแรกที่ห้องสมุดยังไม่มีเครื่องอ่านไมโครฟิล์มก็อาจใช้ร่วมกับสำนักหอสมุด นอกจากนี้ห้องสมุดควรจะถ่ายทำไมโครฟิล์มเอกสารบางประเภทที่ใช้อ้างอิงได้ตลอดไป เช่น หนังสือรายปีที่เปลี่ยนชื่อต่าง ๆ ที่สำคัญ หรือเป็นสิ่งพิมพ์ที่ไม่มีการจำหน่าย แต่ห้องสมุดจำเป็นจะต้องจัดหาเข้าห้องสมุด ซึ่งเดิมห้องสมุดใช้วิธีถ่ายสำเนาเอกสาร ห้องสมุดควรจะถ่ายทำในรูปของไมโครฟิล์มแทนโดยขอความร่วมมือจากงานไลตทัศน์ศึกษา ของสำนักหอสมุด ซึ่งจะมีเครื่องถ่ายไมโครฟิล์มอยู่แล้ว

^๑Joseph L. Kish, and James Morris, Microfilm in Business, (New York: Ronald Press, 1966), p. 4.

^๒สมพิศ กุศรพิทักษ์, การจัดเก็บข้อสนเทศโดยใช้ระบบไมโครกราฟฟิก, (กรุงเทพมหานคร: สำนักบรรณาสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๐.

๓. การบริการของห้องสมุด การบริการเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของห้องสมุดเฉพาะ เป็นลักษณะพิเศษที่ทำให้ห้องสมุดเฉพาะแตกต่างจากห้องสมุดทั่ว ๆ ไป การให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยประหยัดเวลาของนักค้นคว้าวิจัย เพราะในปัจจุบันจำนวนสิ่งพิมพ์ได้ทวีจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงเป็นการยากแก่นักค้นคว้าวิจัยที่จะติดตามแหล่งข้อมูลเหล่านี้ในห้องสมุด คณะเศรษฐศาสตร์ได้จัดบริการต่าง ๆ คือ บริการให้ยืมหนังสือ บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการหนังสือสำรอง บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการหนังสือเช่า บริการถ่ายเอกสาร บริการदानบรรณานุกรม บริการแนะนำวิธีใช้ห้องสมุด แต่ห้องสมุดยังขาดบริการบางประเภท เช่น บริการทำบทคัดย่อหรือสารสังเขป การคิดสารนิเทศจำเพาะ เพื่อแจกจ่าย ซึ่งบริการเหล่านี้เป็นบริการที่อำนวยความสะดวกให้แก่คณาจารย์ หรือนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าวิจัย ห้องสมุดจึงควรจัดบริการดังต่อไปนี้คือ

๓.๑ บริการทำบทคัดย่อหรือสารสังเขป (Abstracting Service)

นอกจากห้องสมุดจะจัดหาวารสารสารสังเขปที่พิมพ์ออกจำหน่ายแล้ว ห้องสมุดควรทำสารสังเขปในสาขาวิชาที่ให้บริการ บริการนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักค้นคว้าวิจัย เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านตัดสินใจว่า จะอ่านบทความจากต้นฉบับหรือไม่ และยังเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการอ่านของผู้ค้นคว้าอีกด้วย

๓.๒ การคิดสารนิเทศจำเพาะเพื่อแจกจ่าย หมายถึงการให้บริการ

ข่าวสารทันสมัยแก่ผู้ใช้เป็นกลุ่มหรือรายบุคคล กล่าวคือ ผู้ใช้ห้องสมุดจะแจ้งให้ห้องสมุดทราบว่ามีความประสงค์และสนใจข้อสนเทศสาขาวิชาใด หรือสนใจประเทศประเภทใด ผู้ให้บริการมีหน้าที่แสวงหาสนเทศนั้น ๆ พร้อมทั้งคัดเลือกตามความสนใจของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม อย่างไรก็ตามการให้บริการเอกสารสนเทศนอกจากมีบรรณารักษ์คอยให้บริการแล้ว ควรจะมีบรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาทางเศรษฐศาสตร์ด้วย ซึ่งห้องสมุดอาจรับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาเศรษฐศาสตร์ และให้เข้าอบรมวิชาบรรณารักษศาสตร์ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย

๓.๓ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้านั้น เป็นบริการที่มีอยู่แล้วในห้องสมุด

แต่ควรมีการบันทึกคำถามต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ห้องสมุดถาม การบันทึกคำถามควรบันทึกทั้งคำถามที่หาคำตอบไม่ได้ และคำถามที่ค้นหาคำตอบได้ ซึ่งในการบันทึกคำถามที่หาคำตอบได้มีเกณฑ์ในการ

คัด เลือกดังนี้ คือ

ก. คำถามที่ค้นหาคำตอบได้ยากคือ มีคำตอบอยู่ในสิ่งพิมพ์เฉพาะ เล่มใด เล่มหนึ่ง เท่านั้น

ข. คำถามที่มีคำตอบอยู่ในสิ่งพิมพ์หลายเล่ม แต่คำตอบในสิ่งพิมพ์เล่มใด เล่มหนึ่งมีลักษณะเด่นเป็นพิเศษ เช่น อธิบายให้เข้าใจได้ง่าย มีเนื้อหาสมบูรณ์ที่สุด เป็นข้อเขียนกระทัดรัด ให้ตัวเลขสถิติประกอบ ให้ภาพประกอบเด่นมาก

ค. คำถามที่บรรณารักษ์รู้จักประสบการณ์ว่าเป็นคำถามในหัวข้อวิชา หรือ สาขาวิชาที่ได้รับคำถามเป็นจำนวนมาก และบ่อย ๆ คำถามนั้นมีโอกาสเป็นคำถามซ้ำได้ใน เวลาต่อมา

คำถามที่หาคำตอบได้ทั้ง ๓ ลักษณะนี้ เมื่อบรรณารักษ์บันทึกไว้ก็จะเป็น เครื่องมือชิ้นใหม่ของบรรณารักษ์เอง บันทึกจะทำหน้าที่เหมือนกรณีที่บรรณารักษ์ทำเองใช้เอง ช่วยให้บรรณารักษ์ให้บริการตอบคำถามซ้ำนั้นได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

สำหรับคำถามที่หาคำตอบไม่ได้นั้น ควรจะนำมาพิจารณาว่าอาจเป็น เพราะ

ก. บรรณารักษ์บริการตอบคำถามค้นหาคำตอบไม่ละเอียดเพียงพอ ไม่สามารถค้นได้ว่าอยู่ในหนังสือประเภทใด และด่วนสรุปและบอกผู้ถามว่าคำถามนั้นไม่อาจหาคำตอบได้ทั้งที่มีคำตอบอยู่ในห้องสมุดแล้ว

ข. บรรณารักษ์ไม่มีพื้นความรู้ในสาขาเศรษฐศาสตร์ แต่ต้องให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในคำถามวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างยาก ดังนั้นย่อมมีคำถามที่ค้นหาคำตอบไม่ได้ เพราะเมื่อบรรณารักษ์ค้นหาไปจากหนังสืออ้างอิง หรือสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมแล้วไม่ได้คำตอบ ก็ไม่มีความรู้ความสามารถที่จะค้นหาได้จากวิธีการที่เกี่ยวข้องด้วย เพราะไม่รู้ว่าคำถามนั้น เกี่ยวข้องกับวิชาอะไรบ้าง

ค. หนังสืออ้างอิงที่จะใช้หาคำตอบ อาจเนื่องจากไม่มีหนังสืออ้างอิงที่จัดทำเพื่อตอบคำถามนั้น หรือมีหนังสืออ้างอิงที่จะหาคำตอบได้แต่ห้องสมุดไม่มีหนังสืออ้างอิง เล่มนั้น

หรือหนังสืออ้างอิงที่มีอยู่ล้าสมัยแล้ว ตอบคำถามที่ต้องการ เนื้อหาใหม่ไม่ได้ เป็นต้น

คำถามที่หากำตอบไม่ได้นั้นควรมีการบันทึกไว้ เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อห้องสมุดในการประเมินค่าบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าของบรรณารักษ์ และหนังสืออ้างอิง ถ้าส่วนบกพร่องเกิดจากความไม่เพียงพอของหนังสืออ้างอิงก็ควรได้ประเมินค่าหนังสืออ้างอิงเสียใหม่ และควรสั่งซื้อประเภทที่ไม่มี หรือมีน้อยให้มากขึ้น หรือถ้าเป็นความบกพร่องที่เกิดจากตัวบรรณารักษ์ก็จะได้หาทางแก้ไขต่อไป เพื่อให้การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามีประสิทธิภาพมากขึ้น

๔. ห้องสมุดควรมีการประชุมสัมพันธ์ให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้ทราบว่าห้องสมุดได้จัดให้มีบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้ห้องสมุด และควรมีการจัดแสดงรายชื่อหนังสือใหม่ที่นำเสนอใจพร้อมบรรณานิทัศน์ที่บอร์ดของห้องสมุด รวมทั้งการเลือกบทความที่น่าสนใจที่เกี่ยวกับภาวะ เศรษฐกิจในขณะนั้น โดยจัดแสดงที่บอร์ดด้วย เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดได้รู้จักหนังสือใหม่ ๆ และข่าวสารทาง เศรษฐกิจที่น่าสนใจ

๕. ส่วนบุคลากรของห้องสมุด เนื่องจากจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดและจำนวนสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้นทุกปี แต่จำนวนบุคลากรในห้องสมุดไม่ได้เพิ่มขึ้นเลยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ปัจจุบันห้องสมุดมีบุคลากร ๑๔ คน เป็นบรรณารักษ์ ๔ คน เจ้าหน้าที่ ๗ คน ภารโรง ๓ คน บรรณารักษ์ทั้ง ๔ คนนี้จะทำหน้าที่ดังนี้คือ หัวหน้าบรรณารักษ์ทำหน้าที่บริหารงานในห้องสมุด และคัดเลือกหนังสือและสิ่งพิมพ์ บรรณารักษ์งานวารสารและแลกเปลี่ยนเอกสาร ๑ คน บรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการหนังสือ ๑ คน บรรณารักษ์บริการผู้ใช้ห้องสมุด ๑ คน ซึ่งห้องสมุดยังขาดบรรณารักษ์วิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการเอกสารการวิจัย เอกสารประกอบการสัมมนา และเอกสารต่าง ๆ ๑ คน สำหรับเจ้าหน้าที่นั้นทำหน้าที่บริการจ่าย-รับ ๒ คน ลงทะเบียนหนังสือและออกไปติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ ๑ คน เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ๑ คน พิมพ์ดีด ๒ คน ช่อมหนังสือและพิมพ์งานอื่น ๆ ๑ คน ซึ่งห้องสมุดยังขาดเจ้าหน้าที่วารสาร ๑ คน เมื่อห้องสมุดต้องขยายการให้บริการ โดยจัดบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น บริการทำสารระสังเขป บริการรวบรวมบรรณานุกรม และบริการอื่น ๆ ห้องสมุดควรจะได้บรรณารักษ์เพิ่มอีก ๒ คนคือ ทำหน้าที่วิเคราะห์เลขหมู่และ

ทำบัตรรายการเอกสารต่าง ๆ ๑ คน ทำสาระสังเขปและการคัดสารนิเทศจำเพาะเพื่อ แจกจ่าย และบริการอื่น ๆ ๑ คน ซึ่งบรรณารักษ์ที่ทำหน้าที่ด้านนี้ควรจะเป็นบรรณารักษ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ด้วย เพราะผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาวิชา ย่อมจะต้องสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ใช้อย่างแท้จริง สำหรับเจ้าหน้าที่นั้นก็ควรจะได้เพิ่มอีก ๔ คน คือทำหน้าที่งานวารสาร ๑ คน ช่วยงานจัด ทาทรัพยากรห้องสมุด ๑ คน และพิมพ์ดีด ๒ คน

การที่ห้องสมุดจะขยายบริการต่าง ๆ ได้นั้นจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่เพียงพอ ในปัจจุบันห้องสมุดต้องจ้างนักศึกษาช่วยงานห้องสมุดอย่างน้อยภาคการศึกษาละ ๑๐ คน ทั้งนี้ เพราะมีจำนวนผู้ใช้ห้องสมุด และทรัพยากรห้องสมุดเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ทำให้มีเจ้าหน้าที่ไม่ เพียงพอในการให้บริการ ฉะนั้นผู้บริหารควรจะสนับสนุนให้มีการเพิ่มบุคลากรในห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรทำการวิจัย เรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่องานวิจัยของนักศึกษาชั้น ปริญญาโท ปริญญาตรี คณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อจะได้้นำผลการวิจัยมา เปรียบเทียบกัน

๒. ควรจะมีการสำรวจการใช้บริการห้องสมุดคณะ เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี เพื่อทราบว่าบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดที่ได้ จัดทำอยู่แล้วนั้น สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษามากน้อยเพียงใด

๓. ควรจะมีการวิจัย เรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุด เพื่องานวิจัยและงานเขียน ทาง เศรษฐศาสตร์ของคณาจารย์ คณะ เศรษฐศาสตร์ ณ สถาบันอื่นด้วย เพื่อจะได้ทราบข้อดี ข้อ เสียของห้องสมุดแต่ละแห่งอันจะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงห้องสมุดแต่ละแห่งต่อไป